

КЕНГЕШ

Терроризмни бла дин экстремизмни ниетлерине къажару юрешни амаллары сюзюлгендиле

Ставропольда Россейни Къоркъуусулукъ Советини Секретары Н. П. Патрушев РФ-ни Президентини СКФО-да толугъ эркинликке келечиси О. Е. Белавенцев эмда федерал округга кирген регионланы башчылары, федерал министрстволаны бла ведомстволаны келечилери бла бирге терроризмни бла дин экстремизмни ниетлерине къажару юрешни амаллары сюзюлдиле. Кенгеште Къабарты-Малкъарны Башчысы Ю. А. Кокков да къатышханды эм селешгенди.

Тобешюнде радикал ниетлини Шимал Кавказда жашагъанлары араларында жайылдуларыны тохтатуу, миллетле аралы халланы игилендируу, халкъла аралы террорчу организацияланы жашланы кеслерине тартуу ишлерине къажару кыйматлы амалла табуу, терроризмни профилактикасы, жаш телюню радикал ниетлеге багъануларыны сылтаулары кетериу жаны бла къошакъ мадарла белгиленгендиле. Дагыда билим беруу учреждениялада, уруну мигрантланы араларында, уголуны-топтуруучу системаны учрежденияларында терроризмни идеологиясын жайыл айланганланы ачыкълауу амаллары да сюзюлгендиле. Тышында бардырылгъан

Кенгеште андан сора да, Россейни наркотиклеге къажару кыйматлы амаллары 2020 жылга дерри стратегиясы къалай топтурулгъаны да къаралгъанды. Шимал-Кавказ Федерал округда наркотиклени багъуудан башка затлагъа хайырлануу кенг жайылгъаны, адамны башын хайран этген дарманланы, синтетика наркотиклени ичгенлини саны етени белгиленгенди, ол санда акылбалыкъ болмагъанланы араларында да. Наркоманияга къажару регион программаланы топтуруудан ботюн уллу хайыр чыгъарар этюню, наркотиклеге энди табыныу башлагъанланы оздумай ачыкълауу иш ирилдендируу амаллары да туура этилгендиле.

Кенгеште право нызамны сакълаучу органлагъа бла спецслужбалагъа ала синтетикалы наркотиклени бла героинни Россейни регионларына контрабанда халда этюргени амалыкчы къауумланы бла биргиуиюне ачыкълауу эмда алавы жоллары кесуу жаны бла ишлерин кючлендирге, ол къыйматлы болурча этерге керек болгъанларыны юсюнден да къаты айтылгъанды. Наркотиклеге къажару кыйматлы жашауда бардырдуу ведомстволаны араларында бирге ишлеу уллу магъаны туханы черчилит, аны тал къуаргъа кереклиси да эсгертилгенди.

РФ-ни Къоркъуусулукъ Советини пресс-службасыны материалларына кере.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 20 ноябрьде чыгъарылгъан 241-УГ номерли Указы бла къабыл керюлген къауумна тозетиуле кийриуно юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктунда тийишлиликде бегим этеме:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну энци къаууму юсюнден» 2014 жылда 20 ноябрьде чыгъарылгъан «б» пунктунда тийишлиликде бегим этеме:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну энци къаууму юсюнден» 2014 жылда 20 ноябрьде чыгъарылгъан «б» пунктунда тийишлиликде бегим этеме:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2017 жыл 17 апрель, №28-УГ

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар округда терек багъачылары «Ошмахо» биргиуиюно тийресинде - ууланган объектеде бир-бир ишлеге чек салынуу (карантинни) кетериуно юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГУ

Россей Федерацияны «Ветеринарияны юсюнден» 1993 жылда 14 майда чыгъарылгъан 4979-1-чи номерли Законуну 3.1-чи статьясына тийишлиликде эмда

Нальчик шахар округда терек багъачылары «Ошмахо» биргиуиюно тийресинде маляда болуучу къурутгъан аруу тунчукдурулгъаны бла байламлы:

1. Нальчик шахар округда терек багъачылары «Ошмахо» биргиуиюно тийресинде ууланган

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2017 жыл 17 апрель, №28-УГ

Ю. КОКОВ

Лескен районну Анзорей элини бир кесегинде - ууланган объектеде бир-бир ишлеге чек салынуу (карантинни) кетериуно юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГУ

Россей Федерацияны «Ветеринарияны юсюнден» 1993 жылда 14 майда чыгъарылгъан 4979-1-чи номерли Законуну 3.1-чи статьясына тийишлиликде эмда

Лескен районну Анзорей элини бир кесегинде маляда болуучу къурутгъан аруу тунчукдурулгъаны бла байламлы:

1. Лескен районну Анзорей элини Осетинск, Кажоров, Победа, Ленин атлы орамларында бир-бир ишлеге чек салынуу (карантинни) кетериуе.

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2017 жыл 17 апрель, №29-УГ

Проходна муниципал районну бла Проходна шахар округну тийрелерини бир кесегинде бир-бир ишлеге чек салынуу (карантинни) кетериуно юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГУ

Россей Федерацияны «Ветеринарияны юсюнден» 1993 жылда 14 майда чыгъарылгъан 4979-1-чи номерли Законуну 3.1-чи статьясына тийишлиликде эмда

Проходна муниципал районну бла Проходна шахар округну тийрелерини бир кесегинде маляда болуучу африкалы елет тунчукдурулгъаны бла байламлы:

1. Проходна муниципал районну бла Проходна шахар округну тийрелеринде тонгулада болуучу африкалы елетден аругъан мал чыкъгъаны бла байламлы тохтадырылгъан чеклени (карантинни) кетериуе.

2. Кечерини тас этгенге санарга:

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Проходна муниципал районну бла Проходна шахар округну тийрелеринде бир-бир ишлеге чек салынуу (карантин тохтадырыу) юсюнден» 2016 жылда 12 октябрьде чыгъарылгъан 85-УГ номерли буйругъуна тюзетиуле кийриуно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2016 жылда 19 октябрьде чыгъарылгъан 91-УГ номерли буйругу;

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Проходна муниципал районну бла Проходна шахар округну тийрелеринде бир-бир ишлеге чек салынуу (карантин тохтадырыу) юсюнден» 2016 жылда 12 октябрьде чыгъарылгъан 118-УГ номерли буйругу;

3. Бу буйрукъ къабыл керюлген юнден башлап кючюне киреди.

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2017 жыл 17 апрель, №29/1-УГ

ПАРЛАМЕНТ

Жер-жерли самоуправленианы жетишимлери эм кемчиликлери Баксанёнок эли юлгюсюнде

КъМР-ни Парламентини президиумуну кезиулю жыйылыуу Баксанёнок элде бардырылгъанды. Анда «комитетни сагъатны» чеклеринде депутатла 2003 жылда 6 октябрьде къабыл керюлген «РФ-де жер-жерли самоуправленианы ишин къуруу битеулю принциплерини юслеринде» 131-ФЗ номерли Федерал законун жашауда бардырыуу энчиликлери» деген вопрое бу эли юлгюсюнде сюзюлгенди. Парламентарийле бу тийрени бошдан сайламагъанларын айтырды, былтыр ол «Къабарты-Малкъарда бек иги муниципал къуралыу» деген конкурса хорлагъанды.

Кенгеше Парламентини депутатлары, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасыны орунбасары - жер-жерли самоуправленианы волорлары жаны бла управленианы таматасы Сарбашланы Светлана, КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну Парламентде эм сюд органлада келечиси Мадина Дышекова, «КъМР-ни муниципал къуралыуларыны совети» ассоциацияны правленини таматасы Максим Панатов, Баксан муниципал районну башчысыны къулулгъуну топтургъан Рустам Канаметов, районну администра-

циясыны ишчилери, Баксанёнокну власть органларыны эм жамауат биргиулерини келечилери да къатышхандыла. Ары дерри уа президиумну депутатлары эм къонакъла «Башланган школ-сабий сад» билим беруу учрежденияда болгъандыла. Мында уа 338 сабий барды, ёсюл келген телюню излемлерин жалчытыргъа битеу амалла къураылгъандыла. Ол санда музыка бла юреширча зал, ашхана, бассейн да ишлейдиле. Тийишли санитар излемле топтурулдыла. Сабийле берри сыйоип келгенлери керюноп тура эди.

Элли Культура юююне энчи эсе бурулгъанды. Аны залы уллу болгъанлыкъга (400 адамгъа жер барды), ол бир нечча жылны ишлемей турды. Экскурсияны кезиуиюне учрежденияланы башчылары жетишимлери, ишлеринде кемчиликлери бла да шагъарей этгендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылыу

Хурметли жамауат!

2017 жылны экинчи жарымына «Заманга» жазылыу андан ары бардырылады. Сиз ана тилибизде чыгъарган газетге связны крайсы почти белюмюнде да жазылыркъа болуукъсуз. Бу керекди ишини болжалгъа салмагъыз.

Бизни индексбиз - 51532

БИЛДИРУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатларыны эслерине

2017 жылда 27 апрельде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулю жыйылыуу бардырылгъанды. Ол 10 сагъатда башлангъанды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Чакъырыу

«Ёлюмсюз полкъга» къошулуркъа итингенлеге

9 Майда, терде бола келгенича, Нальчикде «Ёлюмсюз полкъ» къурылгъанды. Аны хар сыйге да къатышылгъанды. Аны ююн Уллу Хорламны кононде аскерде, Флода уруш этген жууугъу-бузу, партизаны, урунуу ветераныны, фашист концлагерини тутмагъыны, блокадачыны сурагъан (А-Знеда А-Егелмели), агъач талкъа орнатып, алып келгиле керекди.

Гитче суратланы къырал эм муниципал мушуланы тамамлагъан билеу КЕП функциялы аралада хакъсыз уллу этерикдиле. Алавы телефонлары: 42-10-21, 42-09-15, 8-800-100-32-82.

Транспорнтны кесигиз да аталгъансыз. Жангыз сурат бла да келгиле жарайды. Ветераныны сыйфаты да къалмагъан эсе, аны

аты бла табличканы алсагъыз да тамам болуукъду. Суратланы сайырча штендерлени бу фирмалада этдиле: «Legko» - Пушкин атлы орам, 103, телефонуну: 76-00-39; «Рекламист» - Киров атлы орам, 306 аты орам, 77-40-14; «Свой стиль» - Ленин атлы проспект, 303, телефонуну: 77-40-88; «Юг Медиа» - Кулуиланы Къазыны атлы проспект, 10, телефонуну: 40-35-25;

«Ракурс» - Киров атлы орам, 2 в, телефонуну: 40-09-09; «ArtCity», Аховов атлы орам, 92, телефонуну: 8-828-711-23-63.

Транспорнтны хазырлауу ахыр кононде кыймагъыз. Шестиве башланган заман эм аны жолу алыркъа билдирилгенича Битеу соруула бла бу теле-

фонлагъа селеширге болуукъду: 8-828-691-99-46 Марина Битокова; 8-803-426-61-01 Анна Романовская; 8-828-914-17-84 Артем Челюкин; 8-828-081-99-14 Тамара Битокова; 8-828-077-67-83 Сарбашланы Алмина. «Ёлюмсюз полкъ» федерал телефон номери: 8-800-500-46-49. Аны кыралы къаысы регионундан да жакъсыз селешинеди.

Чабак ферманы биринчи атламы окъуна хайыр келтирип башлагъандыла
2 бет

«Бюопнго жашуу бир угъай, эки, юч тыш къыраллы тиллени билиуно излейди»
2 бет

Чыгъармаларын, огурулулугун да игилик бла сагъыннгандыла
3 бет

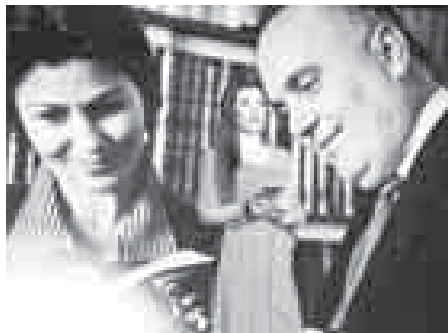
«Тинтиуле керпозтгенге кере, къарачайлыла бла малкъарлыла дюгерлилеге бегирек жууукъдула»
3 бет

Пенсиячылагъа ахчаларын нек телемейдиле?
4 бет

Эсгерип илгир

Чыгармаларын, огурулулугун да игилик бла сагынгандыла

Республиканы жамааты озган ыйыкда белгили кырабартлы жазуучу, драматург, Къабарты-Малкъарны искусстволарыны сыйлы куулукчусу Аскерби Шортанов тууганы 100 жыл толганын белгилегенди. А. Шортанов кырабарты кыраал драма театр боллой жылы тобешуленни сыйлы жери.

Эгериу жыйлынуу республиканы култура министри Мухамдн Кумухов ачканды. Ол келгенден Аскерби Тажирвичини жашуу эм чыгармачылык жолу бла шагырейленгенди. Жазуучу Москвада ГИТИС-де окуганын, 1939 жылда «Аул батыр» деген биринчи сахна оюнун жазганын, анга кере спектакль салынганын, Улуу Ата журт урушда кызауат этгенин,

ахта кыйтандан сора жашуучу ахырына дер Нальчикке Илму-изле институту ишлеп турганын да белгилегенди.

Бзы бла сезно филология илмуны доктору, профессор Андрей Хакуашев алганды. Ол Аскерби бла кеп жылланы ишлегенин, шувулук жорютоп турганын да айтканды. Шортанов Али Шогенуков бла да бек иги болганын белгилей, Андрей Ханашхович бу ишине эсине тошоргонди: «Уруш аллы жылында Алени бир кыуум заманга жалган дау бла туткан эдиле. Ол заманда аны тер сабий бла ий адамды ала жашаган жерден кыскап, ол фатарагы башкалары кырогон эдиле.

Башкала сз айтырга кырокту турганды. Аскерби таматагы кирип, бу этиген ишле уллу терлик болганын аныгылап, фатарны иелерине кыайтарган эди, ызы бла Али да жыйышын эди Нальчике». Аны чыгармачылыгыны ошондон

халкы чыгармачылыкны алтын бюртюклерин жыйып турганын айтканды. Аны Улуу Ата журт урушда алган саугаларын да санаганды: Кызыл Жулдузун ордени, Кызыл Байрактын ордени, Улуу Ата журт урушу I эм II даражалары орденлери, «За оборону Кавказа», «За победу над Германией», «За боевые заслуги» деген эм башка майданлары. Адам Мухамедович айтканга кере, Аскерби Тажирвич адабият бла кырошгенини бек кыраа этгени уа аны 1936 жылда «Къабарты фольклор» деген аты бла китап жыйышдырганды.

Кыраач Аркес Республикадан Къабарты келген эдиле кынокна: жазуучу Жагъафар Дауров бла ады милет кулгарыны келечиси Александр Охтов. Биринчи аны тлюсюс Аскерби Шортановну киталлары бла ёсгелерин белгилей, аны Россияны бла Къабартыны шувулукларына аталган «Горцы» деген романыны ошондон айтканды.

Къабарты театры артистлери сахнада юбилярны «Киеулокле бла келипик» деген пьесасына кёр салынган оюзюкю кёрюзгөтгөдиле. Анга КМР-ни халкы артисти, КМР-ни сыйлы артисткасы Людмила Шереметова, КМР-ни сыйлы артистлери Вадим Мисостов, Жанна Тхашугова эм Ахмед Хамурзов кыратшандыла. «Кабардинка» кыраал академия тпенсе ансамбль, «Зори Кавказа» (балетмейстери Алла Шортанова – юбилярны кызы) дагыда башка жазуучу бла жарытандыла эсгерип илгирде саханы.

КЕРТИЛГАНЫ Сакнат. Сурталаны О. КАРАЕВА алганды.

Илму
Жаңгы технология айны болганы бла байламлы туңгала сейр болманын, озган ёмюрледе адаманы кылай жашаганын да билгирге аман чыгыды. Ол ишде себеллик этген илмуландан бири уа генетикады. Бюгонлюкде республикабызда этногеномика бла кырошген Жазуермеланы Муратды.

Ол КМКУУ-да биология факультети таусуанды. Бусагата Башкортостаны кыраал университетини генетика эм фундаментальды медицина буюмоно аспирантыды. Кеп магыналы ишле бардырады. Ол бюгон бизни ушак нёгербишди.

«Тинтиуле кёрюзгөтгениге кере, кырачайлыла бла малкыарлыла дюгерлшеге безирек жууукдула»

Мурат, белгиллики республикабызда этногеномика бла былай бирик даражада кырошген болуп сен биринчиси. Бу илмуну кылай сайлаанса?
КМКУУ-да биология факультет бла тент Къабарты-Черкесде кыраал университетини таркы факультетин да бошоганды. Этногеномиканы уа таркы эм биология бла да байламлы болганы оюн сайлаганмы. Бу илмуну хайрыны бла кырачайлыла бла малкыарлыла эт жерлерине кере кыраалганын, кыайсы милетте бла келишгенерин билгирге болады.

Магистратурада окугучу анында, Кавказда узак ёмюрлөккө бел болганы себелли, аны магынасы неде болганын билгирча, кырааланы кырааларын алып, тинти ишле бардырганын. Алада башкалагы ушагмаганын ген болганды да билгенме.

Андан ары окугучуну бардырыга Башкортостаны кыраал университетини сайлаганыны сыйлау?
Алгандан аспирантурага кесибизде кирген эдим. Ары экинчи жыл ёсгениме. Ушак этгеними мина тинтиуле жаракан жаңгы лаборатория, техникада барды. Мени илму башчыны Олеса Хуснутдинова да уа сферада кыраалыбызда эм кылоло алмилгенд бириди.

Генетикадан алла этгени билими болган адам бла ишлерге да сие эдим. Аны бла чекленмей, Эстонияны лабораториясы бла да байламлык жорютедиле, ол а кыуум тинти ишине анда тамалларга амалды.

Ишине этгени жаңгы затланы ошондон да айтсан эди.
Этногеномиканы хайры бла бир милетти келечи-

кесини таркы барды, диалект башкыларды да эслепди. Аны оюн аланы беш тюрлю субгруппага кылошуп, алай тинте турама. Кырачайлыла да энчи. Ол бек сейриди, нек дегенде ушаган этгенликте, ала бир бирден айырган энчиликте да тобейдиле. Буюмда эр кишилене жанларынды.

Дагыда аладан отуз адамны хар бирини да 700 минден аслам мутациялана Анга таулула да киреююн 180 оюроден анализ алып, ары ашырганды.

Аланы хайрыны бла уа ол оюруно ата-бабалары бу жерлеге кычан келгенерин, андан сора кыайсы милеттенде кыатышлары кыганын, ол регионда жашаганыны энчиликте недеди, кыраал аруулары кыозгалырга кырокту барды дегенча генлери бла байламлы кеп кыйиматлы затланы билгирге болукуду. Ол а битеурсейи базада сакланчырыкды. Анга алыкта бир-бир милетте кирмегенди. Таулуланы бла кырачаилыны салганбыз.

Кыанны асламысында эр кишилене алганыны сыйлау недеди?
Хай, Адамны тюркоропонден, чачынды да алырга жарайды. Алай кыан бла кёбюрек билгирге болады. ДНК материал да игирек сакланады. Аны оюн а энгта да керек болса, аны бла хайрыларнырга жарарыды.

Кыанны жаңгыз да эркегырууладан алама. Нек дегенде ол анализ бла анысыны, атасыны жаңын да билгирге болады. Тиширину ДНК-сы бла уа жаңгыз да анысыны жаңын кёраласа. Аны оюн кишиленеи бла ишлеген тынчырыкды.

Этногеномикан сора, не жаңы бла иш бардыраса?
Дагыда палеонтология бла ишлерге умтулма. Ол а озган ёмюрледе жашаганыны оскеринден алынган ДНК-ды. Белгиллики, адамны санында эм иги тишири сакланганды, аны себепли тинтиге аламы алама.

Кавказы археология институтуну башчысы Атабийлыны Биасан себепликте Нальчикден эм Ставрополь крайда Новопаоловск элде археология хранилищеден да алап, скиф кыуумга киргенлени материаллааны жыйганмы. Ала 100-дегенде болгандыла. Ол ДНК-ны уа Кембрийде, тиширилди бошоганынды да айтканды. Шортанов Али Шогенуков бла да бек иги болганын белгилей, Андрей Ханашхович бу ишине эсине тошоргонди: «Уруш аллы жылында Алени бир кыуум заманга жалган дау бла туткан эдиле. Ол заманда аны тер сабий бла ий адамды ала жашаган жерден кыскап, ол фатарагы башкалары кырогон эдиле.

Башкала сз айтырга кырокту турганды. Аскерби таматагы кирип, бу этиген ишле уллу терлик болганын аныгылап, фатарны иелерине кыайтарган эди, ызы бла Али да жыйышын эди Нальчике». Аны чыгармачылыгыны ошондон

ТЕМУКУЛЛАНЫ Амина.

ПРОБЛЕМА

Билмегенча этип турурга жарарык туююлдо

Россейде ВИЧ-инфекциялары болганыны саны бир миллиондан озганды. Къабарты-Малкъарда уа бир минг бла беш жюзге жете турады. Россейни Саулук саклау министрствосу болгуну эпидемия халда болганын черттеди.

КМР-ни Саулук саклау министрствосуну СПИД-ге эм жукугъан арууларга кыжау арасыны врач – инфекцияцилары болганына юйлеринден чыкмай жашаганын сундыла. Ол алай туююлдо: тыш кыраалда аругу ала, вирусжа кыжау телария бардырып, тынгылы ишледе урундыла. Аланы араларында алмиле, устазла, врачла, артистле бардыла.

Алай Аплай улу айтканга кере, республикада ВИЧ – инфекциялары болганын токъсан проценти ишлейди. Биринчиден, диагнозлары билинр деп кырокбардыла: бизде, тыш кыраалда, бу адамла кыраа теген, аруи кеген тара жюккю. Экинчиден, вирусжа кыжау дарманла ала шёндю алмайдыла.

Халкыла аралы болум тюрленип, Россейге кыжау санкцияла кийрилгенден сора Америкадан бие дариинла келмейдиле. Буюнлюкде Африкада окуна инфекциялары болганыла игирек багыу аладыла бизникилден эсе. Россейли дарманладан сора саусула бек кыиналадыла,

жарыгуга бизни фармакологиябыз арт заманда хазна айнымганды, тыш кыраалы дарманла алып тургандыла.

Быллай инфекциясы болган адам вирусгага кыжау дарман ичмесе, кыруа аругу андай турады. Дагыда терк-терк болычыйке кетип турса, аллай ишиге ким тээрликки? Ма бу айтылган затланы хаталарындан республикада саусула да жамауатдан айрылып, юйлеринде отурадыла.

Шинфекциялары болганыла бек багылы дарманла хакъсыз берилип тургандыла. Бусагата алай онг жокъ эсе, кеслери сатып нек алмайдыла? – деген соругуа врач: «Жаланда бир айга онбеш – жиырма минг сом керекди, ишлемеген саусула кыайдан тапсыла алай бир ахча?» – деп жууаплаганды. Бусагата да бек алай адамны тизмеле турганыла барысы да инвалид пенсия аладыла, алай ол ахчага ала ашларына – сууларына, юйлерине – жерлерине кыраарга кырошеди, дарманлага жетиралмайдыла.

Бу инфекция иммунитетни бузады, эртекеч болса да, саусу СПИД – ден кыйналып башлады. Не заты ауруса да, саусуну саны – чархы чы-

далмай тебейриди. Алайды да, аланы асламыны ишлерин, юйлерин да тас этедиле.

Шамиль чертгенича, диагнозларын эшитгенде, жаш адамла алынып кылаздыла, жашаулары таусулганыча, тамбалары кондлери болмаганыча. Алай бардыла башка юлгюле да: кыанларында инфекция болганында да кырамай, окугъанла, ишлегенле, юйюрле да кыраганыла. Тиширину эсепле туруп, керекли заманда багыу ётселе, саулуклу балала окуна табдыла.

Булайда бир затны ошондон энчи айтырга керекди: ата-анала, устазла борчунуудула бу кыанлы проблеманы ошондон сабийле, жаш адамла бла ушакла бардырырга? Мени акылылына кере, хай. Бизде да, тыш кыраалда да адегле – терле кыруусу болгандыла, жашуа мараданын келери тюрленгенди.

Быллай кыатыш дундада жаш адамлага кыйынды абынмазга. Атасы – анысы кере эсе сабийлери терс атлаганын, айтырга болушурга тыишшилеме, устазла да алай. Энци жашуу алганыча жашырын дуниялай кылып турганы терсди.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Сурата капарлайдыла

Атасы бла кызы

Бу эки сурат да жыйрмачи болганды, алгач киши болганды, жигит орус-япон, ызы бла Биринчи дуния урушлага кыатышканды. Кёрюзгөт батирлыгы ючю Георгий жорну 3-4-чю даражаларына тыишлий болганды. Совет власть тохташкандан сора жыйырманчы жылда элег тиф ауруу кирген эди, Аскербийге жугдады да, ол андан иги болмай ауушды.

Айтхоньбыза, сурата сол жанындагы эр киши Кюджакъланы Батталыла.

Юй биичеси Темирболатаны Бабин эди. Бы-

ланы жашлары Барисбий эм кызылары Сейдан бла Фатима болады. Эркектер урушу алында Гиче Кыраачи районода Терезе элде школу директору эди. Кызаатын кезинде уа Новороссийск шахар тириисенде сермешелден биринде жоюлганды.

Сейдан Гугуланы Кызын Магометини жашы Амирге эрге барды. Аны эки кызылары, бир жаш эртекеч болды. Юсюп эртекеч ёлгенди. Аналары бла кызылары уа соргуню кезинде Кызаастанда Джембул областда тургандыла. Люзаа анда чыкстанды Хусейи эрге кыгъанды. Роза уа Хусейини экиге айланган кыраачи Гелстаняны Исхак бла юйюр кырады.

ОСМАНЛАНЫ Хийси.

Акция

Тазалык - ол алааматды!

Россей Федерацияны Президенти Владимир Путини онуу бла Байыл Экологияны жылча бардырылды. Кырчак-малкыр жаш тейюну айнууна себептик этген «Эльбрусид» фонд да бу кюнледе «Таза шахар» деген эстафетаны ачканды. Аны хайрыра бла адамланы тууган жерибизге сак болурга, жашаган жерлерин киргиз турарга чакырыганды. Тазалык, бек биринчиден, кесибини саулугубузга иги болганын да белгилегенде. Бу жумушну Канкуев атлы орамдан башлагандыла. Анда суу жагысында солурга суйгөнле кендуле. Алай кесирини ызырдан кылган-кылганын чачып кетгенле, жарыгуула, асламдыла. Шешаланы, пластмасса адырланы сууга да сыздыла. Ол а

Табийгатха улуу заран тюшюреди.

Фонду келечилери жыйган киркичкни Горзеленхозу машиналары алып кеткенде. Жумушун бооганларындан сора эстафетаны КМР-ни во-

лонтёрларны «Кыатындагынгы болуш» деген республикалы сайы-жаш тейю жамуат организацинына этюргөндөн.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.

АНГЫЛАТЫ

Пенсиячылага ахчаларын нек төлемейдиле?

Арт заманда жыл саны жетип (тишюрулулга - 55 жыл, эр кишиле - 60 жыл), Пенсия фондах пенсияларын алыргы берген омонго, «пенсияга жетерча ишлемегенсе» деп, айлыкларын төлөргө унамай кыюгун кезиуле аслам төбөн башлагандыла.

Жангы жоруккыла: стаж бла балла

2016 жылда Саратов областа алай болумга 396 инсан тюшкенди. Иркутск областа - 470, Владимирде - 97, Марий Эл Республикада - 44. «Пенсияны бермей кыюгун кезиуле бола тургандыла эм энтта да кыайтарылкыдыла, - дегенди Марий Эли жер-жерли телевиденисында Пенсия фонду бөлүмюно башчысы орубасар Людмила Филипова. - Алай алгы жылда жыл сан жетгини берилуучу пенсияны төлөргө унамай кыюгун эселе, энди алай этюно сылтаулары башкыдыла. Республикада 44 адамга пенсиялары уруну жыллары аздан неда пенсия балла жыймаганылары ючюн төленири кыюулодо».

Жангы пенсия жоруккыла 2015 жылны 1 январьдн ишлеп башлагандыла. Ары дери жыл санагыга жетип, страховый пенсияны алыр ючюн беш жыл стаж изленген эсе, шибдо бу жабы бла излемле кытылгандырылгандыла. Жыл сандан сора дагында энц шартк кыарлады:

- 1. Страховой уруну стаж

(Башхача айтканда, сизни иш бла жалчыхтан организация Пенсия фондах төлеуени этдорон турган кезиу) азындан 15 жыл болурга керекди.

Бу жоруккы актырын-актырын кийиреди. 2017 жылда страховый пенсияны алыр ючюн 8 жыл ишлерге керек болуккыду, 2018 жылда - 9 жыл, 2019 жылда - 10 жыл эм андан ары да, алай эте, бирер жыл кыюула барлыккыду. 2025 жылда уа ол 15 жылгы дери жетеркиди.

2. Азындан 30 пенсия балл жыйрга керекди. Бу жоруккы да болжолы барды. 2017 жылда балланы саны 11,4 болурга тийишкыди, 2018 жылда - 13,8, 2019 жылда - 16,2 эм андан ары да 30-га жетгинчи кыюула турдуккыдыла.

30 балл - ол кетмюдо, азмыды? Хар регионда да алааны аслам адам нек жыймай кылгандыла? Келиги тинттейки.

Санаулары жоруккылары

2017 жылда эм кеп балл айга 60 минт сом ишле эсегиз жыйылкыды. Алай бир фанда жашырын айлык алгына жылыккы тийюлодо. Алай бла проблемаланы сылтауну балла бла байлмы болумда угый, хаккы конвертеле бериуде излере тийишкыды, - деп ангылгандыла Пенсия фондах.

Алай эте уа, кзарткыларында страховый пенсиясы официалны хаккылары бек аз болгандыла, жашырын халда ишленген эм, кесирни алына ишлеп, файдаларыннан а фондах төлеуде этменгене кылыккыдыла. Алай нелегалла уа Россияде 15 миллион боландыла. Алаы талаай алгыраккыда кесирине пенсия эталгандыла, талааны халны тозетирге алыккы амаллары барды, бирле уа жетишмей кылырга болуккыдула.

Сээккө, балланы кебейтирма мадарла бардыла. Алай ол келени колларындан келлик тийюдо: улу «ак» хак берген ишле жоккыдула, энци иеле уа ишчилерине алай кеп төлемейдиле. Жашыртан ишле да ашыккыла келтирмейди.

Страховый пенсияны алмаштырыла социалны пенсияны төлөрдикле, эксперти анга «жарлыккы ючюн пособие» дейдиле. Аны страховый пенсиядан беш жылга кеп берип башлайдыла: тишюрулулга - 60 жылларында, эр кишилеге - 65 жылда. Аны өлчөми да бек азды, бынын ол 8774 сомду

Татьяна БОГДАНОВА «Аргументы и факты» газет.

гиз, андан чыккытан тарихни уа 60300-гө колешигиз.

«Страховый төлеуеге балла жангы да «ак» хакдан этдороредиле. Анга кире балланы жашырын айлык алгына жылыккы тийюлодо. Алай бла проблемаланы сылтауну балла бла байлмы болумда угый, хаккы конвертеле бериуде излере тийишкыды, - деп ангылгандыла Пенсия фондах.

Алай эте уа, кзарткыларында страховый пенсиясы официалны хаккылары бек аз болгандыла, жашырын халда ишленген эм, кесирни алына ишлеп, файдаларыннан а фондах төлеуде этменгене кылыккыдыла. Алай нелегалла уа Россияде 15 миллион боландыла. Алаы талаай алгыраккыда кесирине пенсия эталгандыла, талааны халны тозетирге алыккы амаллары барды, бирле уа жетишмей кылырга болуккыдула.

Сээккө, балланы кебейтирма мадарла бардыла. Алай ол келени колларыннан келлик тийюдо: улу «ак» хак берген ишле жоккыдула, энци иеле уа ишчилерине алай кеп төлемейдиле. Жашыртан ишле да ашыккыла келтирмейди.

Страховый пенсияны алмаштырыла социалны пенсияны төлөрдикле, эксперти анга «жарлыккы ючюн пособие» дейдиле. Аны страховый пенсиядан беш жылга кеп берип башлайдыла: тишюрулулга - 60 жылларында, эр кишилеге - 65 жылда. Аны өлчөми да бек азды, бынын ол 8774 сомду

Татьяна БОГДАНОВА «Аргументы и факты» газет.

Футбол

Алчы командага кез ачдырмагандыла

Россияни футболдан биринчилигини 32-чи турнда «Спартак-Нальчик» Ленинград областы «Тосно» командасы бла ойнаганды. Матч Великий Новгородда «Электрон» стадионда бардырылганды, анга кыарганды 1500 адам келгенди.

Артдан-артка команддабыз игирек ойнап башлаганын белгилерди. Мындан алгына ала турнир таблицада алтынчы жерде болган Москваны «Спартак-2» клубу бла 1:1 эсеп бла ойнаган эдиле. Энди уа экинчи жердеги команда бла тюбешкенде, алай анга да кытыдырмагандыла. Спартакчыларыбыз кеслери гол ураламаган эселе да, кыабакчыларына да топу жибермегенди.

Ал такыгыалада «Тосно», чабыуулары тири эте, нальчикчлени ити да сазгытканды. Алай бизникле да хомулук этменди, кюрулуучуларыбыз алаы артыккы жуууккы жезуур кыюймагандыла. Таймы ортасында Кашчелан топу кыабакчыларыбыз таба ийгенди. Алай асыры кыаты уртындан, ол бизникле учул, алга гол келтирмегенди.

Гол урурга арга Макаров, Кутын бла Заболотный да кюргенди, алай ала да эсепни турнирдалмагандыла. Спартакчыла алаы бу чабыууларына терк жууаплагандыла, алай была да жетишпамагандыла.

Экинчи таймда да алчы клуб голсуз кыалмагыз алланса

Бокс

Хорлаганла Анапага барлыккыдыла

Тырнауузда «Геолог» спорт-саулук кючлеу комплекседа «Юность России» физкультура-спорт биригиу кюздан 13-14-жыллыккы алаы араларында биринчили бардырганды. Анга кыатышып, кесирини сынарга суйгендени саны жюзге жете эди. Алай бла, бек кюнни ючюнде онсегиз ауурлук категорияда жаш боксчула хазыркыларын кюргозтгенди. Аладан бешинде биринчи жерлени республиканы келечилери Сталтаны Альберт, Нелеланы Сулемен, Учаланы Рашид, Каземир Гукешев эм Гериланы Алим алгыланды.

Экинчиле Малкыраны Алим, Анатолий Ерёмкин, Тембулат Кереев, Мухамед Мудренов эм Ахматланы Азнаур болгандыла. Ююнчю жерлеге уа Диналаны Муслим, Байкызыланы Магомед, Жанкуланы Расул, Ислам Ныров, Ислам Камергоев, Амихан Паунжев эм Арсен Кауфоз чыккандыла.

Эришулеге кыатышкыла

Ауур атлетика

Жыйымдыккы командда биринчи

Бангкок шахарда ауур атлетикадан дуняны биринчилиги Кыбарты-Малкыр бла Ингуш республикаладан Кас-Магомед Балаев бла Эфбус району келечиси Халпаны Магомед кыатышкандыла. Ала экиси да 94 килограммга дери ауулуккыла эришкенди.

Хас-Магомед Россияни командасында биринчи номерли атлет болганылыккыла, бу биринчиликке белгилеген ауурлуккына алмай, эришкен чыгады. Магомети ююнчю айтканда уа, ол тюртюп, сермеп да 300 килограммны кютргенди. Алай ол эсеп анга призерланы кыаууна тюшер онг бермегенди.

Болсада кыаралны жыйымдыккы командасы санында Хала улу биринчи тизмедеди. Аны тренерлери Маккаланы Махти бла Ченгиз Дахильгозов жаш спортчуну жетишимине ырадыдыла.

Махти билдиргенге кире, Магомет алыккы жашды эм быллай даражалы эришуде да биринчи кере кыатышды. Ол себелден са дунюда 5-чи болганы да аман керюмюдо тийюди.

А ТАЛАЕВ Сурат авторуну.

да, муратына жеталмаганды. Богаев топка эм болганды, насалкы, штанга бизниклени хорлуатыдан саклаганды. Ахьядов да, топу бир кишиге ычындырмаганлай, алга гол урурга кюргенди. Алай Нигматуллин аны тыйганды.

Эки команданы да толпа урурга амаллары болгандыла, алай ала, топу неда асыры буйук атып неда штангага ийип, кыаруучулары кыуандыралмагандыла. Болсада «Спартак-Нальчик» турнир таблицада 14-чю жеринде кылганды.

Команданын баш тренери Хасанби Биджиев, бек кюнчю клуб бла тюбеширгибизин эселе алып, матч алай хазирланганлары белгилегенди.

«Тоснога» буйук усталыкчылары болган, бир бери бла байлмыкыда ити ойнаган футболчуна киредиле, ала алчы жерге тийиши командасыла.

Муратыбыз - алаы чабыууларыны тыргага эм матчны кесибизге табынлай бардырырга эди. Аман ойнамаганды, кюрсюкүдуу кезиуде кеп болгандыры себепти кыаруучулага да эрирге тюшмөгенди», - дегенди ол.

«Тоснону» баш тренери Дмитрий Парфенов а футболчуларына алай ыразы болмаганды. «Гол урурга асырыла бейтанды, бек ашыгыт халга жибергенди. «Спартак-Нальчик» бош команда тийюди, матчны ахырында дери тынчыккы бермечюдо.

КУЛЬЧАПАНЫ Зульфья.

асламы жаш тейю разрядны биринчи эм экинчи нормативин топургандыла. Биринчи жерлени алгына уа Россияни майда Анапада бардырылыккы

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий. Сурат авторуну.

ПРИЁМГА АЛЫУ

Жамауат советни келечилери нальчиклени тарыгууларына тынгыларыккыдыла

РФ-ни МВД-сыны Нальчикде Управлениясында Жамауат приёмный ишлейди. Ол шархачылагы иш ишле оргаланы жууаплыккыларында болган ворпросланы тамаларга болушур амда право нызамны саклауучулары бла жамауатны араларында ышануулукну кючлер мурат бла кыуарлганды.

Жамауат советни келечилери приёмну хар геуорге ючюн 10-дан 14 сагытка дери УМВД-ны 1-чи номерли бөлүмюнде бардырадыла. Аны адреси: Нальчик шахар, Ногмом атлы орам, 47-чи мекям. Алгачкы да бу телефон номерге сөлөшп, жазылгырга тийишкыди: 49-41-38.

Зарета ШОГЕНОВА, УМВД-ны жамауат бла байлмыккыла жаны бла специалистка, ич службаны капитаны.

2017 жылны экинчи жарымында Нальчикде УМВД-ны Жамауат советни республиканы инсанларын приёмга алыуу ГРАФИГИ:

Май, июнь	Заман	Жамауат советни келечиси
2 май	10-дан 14 сагытка дери	Тхазеллов Х. М. - Жамауат советни башчысы Сараккуланы М.Х.
16 май	10-дан 14 сагытка дери	Тхашигуова Э. А. - Жамауат советни секретары Дадуланы А.Т.
23 май	10-дан 14 сагытка дери	Сидорук П.Ф. Боготов Х.Л. Суншев З.Ш. Хамирзов Х.М.
30 май	10-дан 14 сагытка дери	Тхазеллов Х. М. - Жамауат советни башчысы Боготов Х.Л.
6 июнь	10-дан 14 сагытка дери	Тхашигуова Э. А. - Жамауат советни секретары Сараккуланы М.Х.
13 июнь	10-дан 14 сагытка дери	Хамирзов Х.М. Сидорук П.Ф.
20 июнь	10-дан 14 сагытка дери	Суншев З.Ш. Дадуланы А.Т.
27 июнь	10-дан 14 сагытка дери	

Эсгертилу

316-чы номерли аскер прокуратурада консультация-право ара кыуарлганды

Гарнизонну 316-чы номерли аскер прокуратурада гражданланы аскерге чакыруу бла байлмы обращенияларына кыарган консультация-право ара кыуарлганды.

Аны адреси: **КМР, Нальчик шахар, Пятигорская орам, 11-чи юй.**

Приёмну офицерле кюн сайын (байрам эм ыйкы кюнде да) эрттендикке сапата тогуздан интирге алтыга дери бардырадыла. Кыошак информацияны аскер прокуратуру приёмныкени сөлөшүп билдирге болуккыду, аны номери: **77-05-73.**

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

<p>Баш редактор АТТАЛАНЫ Ж.Ж.</p> <p>РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орубасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нахабат (баш редактору орубасары), ТОКЫЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретары), МОКЪАЛАНЫ Зузура (бөлүмю редактору), ТИКАЛАНЫ Фатима (бөлүмю редактору).</p>	<p>ТЕЛЕФОНДА: Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орубасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корреспонда - 42-63-52.</p> <p>РЕДАКЦИЯНЫ БЕТОМЛЕРИ: Нюитика эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Кулчура - 42-66-76. Социал ишсе - 42-75-82, 40-59-18. Курортта, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучууна бла байлмыккыла жоруктоку эм жазылуу - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72, Тилмачида - 40-28-97. Операторда - 40-28-49, 42-39-65.</p>	<p>Редакция авторга бла кыатык жорюгтөмбөн. Кюч жамааткага речени этимейди эм ала арга кытайрымайдыла.</p> <p>Газетте басылганды мураттада айткандан омонда редакцияны омону бла келешимге болуккыду. Алада айткандан хар зат ючюн.</p> <p>Россей Федерацияны Басманы юскенди законуна тийишликке материалды авторлары кесирини жууапкыдыла.</p> <p>Редакция авторлардан 400 гезит тизгенди (машина бла жазылган 5-6 бет) кетиню алмайды.</p> <p>Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликтери кюрулуу жаны бла Кыбарты-Малкыр регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьда регистрация эткенди.</p> <p>Регистрация номер - ПИ № ТЮ97-00118. Индекс - 51532</p>	<p>Газетти басмагы КМР-ни Басма эмда асламы коммуникацияла жаны бла кыаран комитетини компьютер службага хазыр эткенди.</p> <p>Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басылганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспек, 33</p> <p>Газетти ислерине тапдыруу ючюн КМР-ни почта сызыны федералны Управлениккы жууапкыдыла. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10</p> <p>Газеттин рошнякта сатыу ючюн КМР-ни «Роспечать» акционер общество жууапкыдыла. Телефон: 42-49-34</p>	<p>Номерге графикаге кире 19 00 сагытка кыл салында. 20 00 сагытка кыл салындагы</p> <p>ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА: Байсыланы Марзиев - кыруурый редактору; Кетерчилены Зульфья - жууаплы секретары орубасары; Зезуланы Лида - (1, 2-чи бетте); Селкяны Валентина - (3,4-чи бетте) - корректорда.</p> <p>Тиражи 2100 экз. Заказ № 479 Багыста 10 сомду.</p> <p>360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспек, 5 электрон почта: elbor_50@mail.ru</p>
--	--	---	--	---